

- vált. az iskolai oktatás tartalmában
- változatlan megaladt: 1) tantárgyakra oktatás (NAT: műveltség ter. et)
- vált. → 2) tantárgyak reorganizációja (új: dráma, irod.)
- vált.: azelőtt: 2. elő írt. nyelv
- 3) nem vált. a heti óraszám
- alternatív isk.: autonóm v. alkalmi isk. (min. bizt., egyéjzenlőség miatt)
- ↳ szolgáltatás az oktatás, így hatékonyabb lehet
- normatíva (fejlesztő) bevezetése → iskolák: oktatása minőségének javulását szolgál.
- az okt. van lerajzolt vált. - ok: nem felel meg a mai közölt. a mai generáció
- nemeljesítse
- ↳ 1) okt. tartalma, módszerei
- 2) isk. - t szervezete, irányítása
- 3) pénzügyi források elosztása, felhasználása
- nehézségek: finanszialis alap megteremtése minden résztvevőnek (ped., szülő, egyéb dolgozó) másképp kell gondolkodnia
- niacsenek adatok, h. a befizetett pénz miként járított az okt. min. n

AZ ALTERNATÍV ISKOLA FOGALMA:

- iskolapolitikai szempontból: alkalmi és nem alkalmi (flea) iskolákat kül. meg
- így alt. isk. nak nevezhető: egyházi, alapítványi, kulturális és egyéb int. k
- gazdasági szempontból: (isk. t finanszírozása) alkalmi, magán v. mindentől
- alt. isk.: tandíj, étv. térítés → ennek fejében különleges szolgáltatások
- pedagógiai szempontból: alt. isk. ban: pedagógiai specifikumok + megújító törekvések
- célok, struktúrák, oktatási tartalom, szervezeti formák, módszerek, erkölcsi, iskolai körny., ped. - diák kapcs. | diákok értékelésének módjai

Jellemzői:

- a gyermek fejlődéslelettanai ismeretét tekintik a gyermekkép alapjának
- magatartási normák és értékeknek helyett elterjedt környékük közt mezeen követése
- a nevelési cél megvalósulását az oktatási cél felé helyezi: a személyiség egészének fejlesztése
- életkorhoz, fejlettséghez köthető igarodó tartalom
- önképzés igénye, kulturális élmény fejlesztése
- aktivitásra épülő nevelési folyamat - felhívás
- szórakozó tapasztalathoz, törekvés, törekvés
- változatos módszerek és erkölcsi → differenciálás segítők
- ellenőrzés, értékelés során figyelembe veszi a személyiség fejl. t (tevényt a tanulót, szülő)
- esetleg szervezési
- rugalmas időütemezés; páros, csoportos, egyén. munka
- diák a kp. i szereplő, a ped. a segítő, szervező
- különleges figyelem az emberi kapcsolatoknak

Funkciójzat tekintetbe: (milyen céllal létesített, és hogyan működött)

- 1) Kompensációs funkció: komp. bizonyos hiányosságokat, amelyek a többségi oktatásban belül észlelhetők
- 2) Diversifikációs funkció: az oktatás elengedhetetlen pluralitását biztosítja
- megnövelti az oktatási intézmények számát
- 3) Innovációs funkció: pedagógiai szempontból ez a legfontosabb
- oktatási folyamat szervezése } innovációja
- oktatási tartalmának
- miért nem kezdődött el az innovációs törekvés? → nem nyitotta az elemzésre, értékelésre
- feltétel hiánya

Modern alternatív iskolák: (60. USA, 70. Ny-Eur., 1989. Közép-Eur.)

- 3 nagy csoport: altruista, művészethangsúlyos, társadalmi elítelt szolgáló
- 90-es évek vége felé: "innovatív iskola": újításokat kíván meg, h. a megvalósított társadalmi igényeket kielégítik
- ↳ a nevelési - oktatási folyamatban belül új elemeket fejl. t. és véltet be a gyer. ba
- cél: a rendszer minőségének javítása

Az innovatív iskolák főbb jellemzői: folyamatos belső vált. a visszajelzés hatására L2

- magyság:
- diákok komplex nem. fejl.
 - ismereti rögzítésnek konstruktivista módjai
 - kül. műveltségi ter. ez ismeretinek ösztönzése.
 - kooperatív tanítás - tanulás
 - iskolán belüli nyílt partneri közm.
 - iskola és család / helyi közösség szoros együttműködése

ÖSSZEVONT OSZTÁLYOS ISKOLÁK:

- több csoport diákjait tanítják együtt
- osztatlan iskola: minden osztály vegyes életkorú / részben oszt. : csak néhány ilyen (oszt. iskola: minden csoport számára külön oszt.)
- tanulók alacsony létszáma

Alternatív pedagógiai vonásai:

- többnyire csoportos oktatás folyik: minden csoport más-más feladattal, ne zavarják egymás tevékenységét
- "egített osztály elve": kül. csoportjából diákok dolgozhatnak együtt
→ homogén tudásmin. alapján is alakulhatnak csoportok
- fokoztat a tanulók közötti szociális együttműködést, többiek háttérben tartása
- a település kulturális és társ. i. közp.
- diákok helyi t. névvel nincs jelentős kül.

Hátrányok:

- hiányzó vald. hiány
- gardi szempont: nagyobb az egy tanulóra fordított rts.
- spec. felkészültségű ped. → megnövekedett feladatok, nincs ilyen felkészítés az egyetemen
- a ped. nem hűegyp. form. interakciással foglalkozni az egyes csoportok diákjaival → tananyagot nem tudja elég alaposan átadni

Posztív sajátosságok:

- több egyéni munka
- a diákok tanulási stílusa rugalmasabb: önkéntes munka / együttműködés váltakozása miatt
- alacsony osztálylétszám: több idő az egyes diákokra
- ösztönzési elv: mindenki mindenkit ismer
- fiatalabbakat sokat tanulhatnak a nagyobbaktól
- 2-4 fő tanár: szorosabb és nyíltabb kapcsolat
- személyiségfejlődésben megelőzik a városi diákokat

A TÁRSADALOM ISKOLATLANÍTÁSA:

- radikális alternatíva: az iskolára nincs szükség
- alap gondolat: a kapitalista társ. ban az iskolai oktatás fenntartja a társ. i. osztályoz. közötti műveltségbeli különbségeket
a munkásosztályhoz és etnikai kisebbségekhez tartozó gyermekek nincsenek ugyanolyan jogaik a magasabb fokú műveltség megteremtéséhez
- tudás = drág, minél drágább = magasabb fokú, annál nehezebben elérhető
- ugyanabban az iskolában is hátrányban van a begyűjtött, a kevesebb művelődési lehetőség miatt
- kötelező iskolai oktatás = futóhalagon terjesztik a tudást (Illich)
- új oktatási intézmények: az tanul, aki akar, amikor akar, amit akar
• mindezt folytathat oktatási ter. et, ha tudását meg szeretné osztani
• boldogság és gyűlölet szabadság: ha valamit tudni szeretne a nyílválakossággal → lehetőséget kell kapnia

→ szabad művelődés
→ ismeretbőve

ALTERNATÍVÁK AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN.

- tud. és technika magas színvonalú => hiánycsalgó az oktatás területén
 - alacsony oktatási eredmények
 - lemorzsolódások, érvism.
 - erőszak, kábítószer
 - kül. és az etnikai csoportok között
 - tanárok képzettségüket alacsony szint.
- kampány az államilag támogatott alternatív iskolákért (CSAS)
alápolódás:
 - demokratizálás: bármelyki hozzájárulhat
 - nyitott: az iskolai épületek, berendezések nem csupán oktatási célokra használatosak.
 - kényszerű nélkülözés: ne legyenek kötelező tantárgyak
 - létszámok: < 200 fő, optimális közösségi együttműködés

Szészódéses iskola

nem tartozik állami felügyelet alá, nagyobb önállóság / 5 évtől
szülői szövetség az isk. vezeték + szülői képviselő és a helyi v. állami iskolaügyi hivattal
-> autonóm az iskolavezetés területén (szülői társulás, tanárok csoportja v. profitorientált kezverés is irányíthatja)
-> minden diák számára nyitott; pozitív eredményekkel foglalkoztatott eredményekben, legfőképpen

- szabad iskolaválasztás jogának érvényesítése miatt
- alapítói: tanárok, szülők, kül. szervezetek kül. okokból -> fenntartó szempontjából alternatívák
- funkcionális irányultságuk alapja:
 - hátrányos helyzetű diákok számára: képzést kapnak / képzést
 - továbbképzést nyújtó iskolák: elektronikus, 24 óra spec. etnk.: tanulmányi programok
- pozitív megítélés szülőktől és szülők részéről

Mágneses iskolák

80-as évek
- specializált tanterv: művészeti nevelésre (zene, dráma, tánc) inform. techn. tud. tantárgyakra

- de! akadály: szabad beiskolázás nem megoldott => Oktatási utalványok rendszer a szülők egy meghat. pénzesztétet kapnak, amit abba az iskolába fizetnek be, ahol a gyermeküket taníttatják
- lényeg: az iskolát az állam finanszírozza, de nem feltétlenül az irányítja -> megjelenik a piac az oktatásban
- veszélyei: nem veszi figyelembe a családok társi és gazdasági helyzetét (a negatív gyermek nem tud eljutni merre)
 - szigorú, nyilvános ellenőrzés kellene ezeknek az iskoláknak (különösen a jelöltetők esetében)
 - pontos tájékoztatás az iskolákról
- eredmények jók, de fokozza az egyenlőtlenséget; a magasabb jövedelemmel rendelkező, kevés gyermeknek jut

XXI. század iskolái

tanulási programokban, irányításban, tanulók értékelésében
szertettek be újításokat

- tanulók, szülők részvétel az okt. i. pr. és kialakításában
- iskola erős kötődése a helyi körny. kez.
- oktatási programok a tematikus egységet integrációjában támaszkodnak
- multikulturális nevelés, más nemzetekkel, kisebbségekkel szemben magatart.
- modern technológia az okt. ban

Kitegyezett iskolák

Washington államban: pénzügyi támogatást kaptak, tanárok anyagi öntöztése

iskola és környezete közötti újrszerű viszonyok kialakítása

- bővül a felhívott nevelési színterek köre: családdal, helyi közösségekkel együtt nevel az iskola
- kitegyezett iskolák ligája: fokoztat a szülői részvétel az iskolai életben és a gyermek tanításában

- iskola és család közötti közm.: broszurák; nyílt napok; tanár-é esti találkója a nyitvatartással; irásbeli értékelések; iskolai rovat a helyi lapokban; "fogadóóra"
- szülői kp. az iskolában: info az iskoláról, segítség a gyermeknevelési nehézségekben
a szülő ellátogathat a tanóraira, részt vehet a tanításban
- szülők diakszerepben: tájékoztató tanfolyamok szülőknek: gyermeknevelés, iskola programja, tanári hivatás
- iskola támogatói rendszere: együttműködés a felsőoktatási, egyházi és kulturális intézményekkel

→ összességében sikeres, nehézségek: a hírközlőip. ba tartó szülőknem vesztették

Erfolyamok nélküli iskola: 60-as évek óta

- tanulási szükségletek, érdeklődés és képesség alapján sorolják csoportokba a diákokat
- az iskolának alkalmazkodni kell az eltérő képességekhez, motivációhoz
- nehézség: szervezésben, anyagi ráfordítás (több csoport - több tanár)
- tantárgyazon kívül kül. munkacsoportok, melyekben nem egyformán haladnak
ekhez: - egyéni tanterv, órarend
szülei: → szü. kich. terem
→ ped. az eltérő tudásra összpontosítja figyelmét
→ több tanár, segédok, h. a tanár a munkájával tudja fogl.
- a diákoknak fél kell ismerni tanulási szükségleteiket, és értékelni magjuk a tanulmányi eredményeiket
- alapelvek: a diák választja meg a tempót a tantárgy elsajátításához (több idő jut a nehezebb témakörökre)
- feld. n. mérés alapján a diákok eredményei nem mutatnak eltérést a többégyi iskolákhoz képest, de a ped. nál nehezebb a dolga: több időt kell fordítani a fészerelt oktatásra. Az egyes tantárgyak oktatói között nagyobb a szakmai együttműködés. Tanulóknak önálló tanulást segítő tanácsadói szerepe nagy.

első utcai iskola: először 1964-65-ben

- kriminalizálódott gyermek népésbeni ellátása
- határozott helyzetűek: anyagi gondok v. magatartászavar, tanulási nehézség
- az iskola a szociális alkalmakat kereli és csökkenti (kedvezőtlen tapasztalatok vannak a gyermeknél: rasszizmus, segítség, erőszak)
- nyitott a hozzátartozóknak, elszakodik a hivataloktól, iskolai felügyeléstől
- az átélte, kifejezett és megoldott konfliktusokkal neveltek
- 1966-ban be kellett zárni a támogatás hiánya miatt → 1989 óta újra működnek
- átalakított az állami iskolák sz. szociális érzéketlenségére
- jellemző: tesztelés és tanácsadói profil → olyan magatartászavaros gyermekek, akiknek nincs birtos családi hátterük és devianus körny. be kerültek (drog, agresszivitás, lopás...)
- pszichikai tanács mások és önmaguk elfogadásában, értékelésében
- segíti a közm. t, szociális és egyéni fejlődést
- munkájára való felkészítés, pályáorientáció

Clonlase: hidat képez a magántanulói és iskolai oktatási forma között

- pedagógiai szolgáltatás a szülőknek: a gyerekek és a szülők tudják a legjobban megítélni milyen körülmények, feltételek szülei a hatékony tanuláshoz
- ők választják ki a körny. t, az okt. módját, tartalmát!
- szabadság: tantárgyak, oktatási formák, körny., tanulási ütemterv, ellenőrzés
módjának rivalasztásában
- projektmuata választott téma alapján
- szülők módtervben segédanyagot kapnak: mi volt be korábban, mi a tananyag a többségi iskolában
- kreditrendszer, az iskola nem vállal felelősséget a gyerek eredményeire
- oktatási - nevelési funkció helyett → pedagógiai tanácsadás
- jó példa a magántanulók szüleinek segítségére

"jövő iskolái": multimédiás és virtuális iskolák

15

- más diák-tanárs közötti élő kapcsolat; elméleti hatal, motiváció, értékekend kialakítása hiányzik
- olcsó
- saját tempó, kreditre.
- tartalom és módszerek kiválasztása a diákokra nézve
- verseny: az internet más időutazási lehetőségeit is kínál

Mo-on: "beszédés-elo" - Belvárosi Tanoda, Föld Kakas Lyceum

"közösségi iskola": Lönneri Csaba file kanadei indiai iskola tartása

NEMET ALTERNATÍV ISKOLÁK:

- általában: 4. osztig Grundschule, utána
 - 9 évfolyamos Gymnasium
 - 6 évfolyamos Realschule (realisk.)
 - 5-6. évf. Hauptschule (népisk.)

Gesamtschule: 1960-as évek végén

- > egységes oktatás 15 éves korig
- az egységes és differenciált oktatás alapelveit kombinálja
- 9 v. 10 évfolyam

Kooperatív iskola

- gyengébb típus
- egyetlen épületen belül
- 3 oktatási forma
- a tanterveket közelítik egymáshoz
- meggyanarok a tanárok
- kölcsönös aljathatóság

Integrált Gesamtschule

- erősebb és elterjedtebb típus
- összes diák egységes oktatásban részesül
- 6. évfolyamig egyforma tanterv, utána közös és differenciált tananyagok
- ↓
term. tud.
képzőműv.
zene
testnev.
bi-tud.
- némelyik tananyag nehézségi szint szerint differenciálódik (népisk.), de elhelyezkedés az aljathatóság
- tantervben kötelezően választható, és szabadon választható kurzusok

- az IGS előnye és hátrányai:

- oktatási mobilitás magasabb szintje: kitöltődik a továbbtanulással zaps. döntés 15-16 éves korig
- oktatási egyenlőség a társi szül. ér. csökkenésére: meggyanarok a szociális hátrányokat (munkáscsaládok gyerekei magasabb szintű iskoláztatásig jutnak)
- kedvezőbb pszichoszociális légkör: szorosabb verseny, erősebb együttműködés.
- kevésbé tekintélyelvű képz. tanár - diák között
- a tanulmányi eredmények között nincs jelentős külön. a többségi isk. köz. képz. elnevezés, míg a jobb tanulási képességűek kedvezőbb eredményeket érnek el, míg a jobb tanulási képességűek a klasszikus típusú iskolák megfélemlítettek (ez a leggyakoribb negatív vonás)
- (Mo-on: has. a tehetséges diákok 6 v. 8 osztályos gimn. ban tanuljanak)

Regelschule: Thüringia 1993.

- 5-9. v. 10. évf: általános műveltséget nyújtó iskola, egységes oktatás, belső differenciáltság, szakmai felkészülés felé orientál
- (Gymn. 5-10. + 11-12. évf: felsőfokú tanulmányokra készít fel)
- 5-6. évf. orientáló szakon: összes tananyag köré, utána

Kurs I. (Hauptschule programja)

- 9. évf. ban zárónizsga
- középszintű oktatás /szakképzés előfelt.
- gyakorlati irányultság

Kurs II. (Realschule pr.)

- 10. évf. magasabb szintű zárónizsga.
- középszintű oktatást nyújtó iskolákba mehet, beleértve a gimn. felsőbb osztályait

- 7. évf. től kell nevelésügyi kint a tantárgyakban (kurs I., II)

- 7-10. évf. kurs II-ben kötelezően választható tárgyak: term. tud., 2. idegenny.,
társ. tud., gard., könyvt.,
10. évf: gard. és jog

Kurs I. ben: kötelező tantárgy: gazdaság és technika

- Kurs I. szűk. után tovább lehet lépni Kurs II. 10. évf. ba

→ nagyon flexibilis az átjárhatóság miatt

→ idegen nyelv tanításában: nagyfokú orok (angol, francia mellett)

BFAS: Bundesverband der Freien Alternativschulen (1988)

- követség, melyhez alternatív iskolák csatlakoznak

- Alapelvök:
- 1) jelen és jövő problémáinak megoldása érdekében személyes felelősségvállalás, demokrácia alapelveivel élve
 - 2) biztosítani kell a gyermeknek az önrendelkezés jogát, boldogságot, elégedettséget
 - 3) megfelelő légrőr: szabad mozgás, spontán önzifejezés, önálló időbeosztás, bizalmas barátságok
 - 4) nem alkalmaz. kézzel, csoportos konfliktusmegoldás során szabad-lyeget és kollaborációt fogalmarnak meg
 - 5) az oktatás anyagát a gyermek saját tapasztalata alapján fedez fel, feldolgozása lehetővé teszi a tanulás különféle megjelenését
 - 6) támogatják az egyénre szabott tanulási folyamatokat → alapjai a jelenlegi és jövőbeni társ. problémák megoldásához
 - 7) önszerveződők: együttműk. szülő, tanuló, tanuló között
 - 8) minden egyén hozzájárulása, véleménye megismerhető → a gyermekkel való együttműködés elhárítja, az életből tanulnak

Az alternatív iskolák közös alapelvei:

↳ átgondolják az iskolakoncepciót alkalmazkodva a társ. folyamatos változó kihívásaira

↳ jelentős szerepet töltenek be az alkalmi iskolarendszer fejlesztésében

- jogok biztosítása a tanulók közös döntéseinek meghozatalához
- olyan oktatás, amely figyelembe veszi a tan. & kül. tanulási stílusát, tempóját
- vegyes életkori okt. / csoport
- oktatási formák/módszerek, tanulási formák széles választéka
- tematikus, interdisciplinális projektek
- rugalmas időbeosztás az osztálytermi munkában

Glocksee-Schule: Hannover, 1972.

- holisztikus pedagógiai szemlélet, átfogóan értelmezett tanulás
- tanulói önállóság: meggyőző az arnapi tevékenységről
- nincsenek zárt csoportok, az iskolahiztatás nem kötelező
- közös szervezésbe minél több gyermek bevonása, irányítás a gyermeknél, saját problémák feldolgozása
- alkando mozgás, nincs iskolapadban ülés
- a gyermeki fejlődést a legideálisabb módon támogatja

Freie Schule Leipzig:

- közösségi munka
- holisztikus fejlesztés
- önkabályozó tanulás, vegyes korosztályú csoportok
- interkulturális, ökológiai, emberi jogokkal fogl. okt.
- szülők bevonása
- demokratikus közösség
- együttműködés, kapcsolatteremtés

Helene Lange-Schule: Wiesbaden

- jó PISA eredmények
- gazdag hagyományok (1847-től)
- Montessori pedagógia + Petersen (ürreper) + Neill (konfl. feldolg.) + projektokt.
- tantervön belüli önterm., szabad kifejezés
- iskola fejlesztése együtt a szülőkkel, - heterogén osztályok hely. szempontjából
- multikulturális szervezés (kül. kora-tartozású gyermekek)
- 6-8 hetig egyforma témájú projekt

HOLLAND KÖZOKTATÁS ALTERNATÍV ELEMEI:

17

- oktatás minőségének javítása a fiatalok esélyegyenlőségére a takt. ba való bevezetés
kedés és boldogulás szempontjából
 - növekvő tanulmányi minden mérték
 - ált. isk. 4-12 éves gyerekek
 - a tanterveknek a gyermek igényeire kell épülniük
 - kpi. nevelés csökkentése: szabad gazd. aktivitási keretben belül
 - ajánlaton kimondják milyen életrevalóságot képviselnek: keretanyag v. sem
 - nagyobb felelősség van az iskolákon, h. célkitűzéseiket teljesítik-e
 - megitt a szerep a helyi önkorm. nek, iskolatanácsnak (iskola vez. + szülők)
 - decentralizálás => innovációt az iskolából indul ki
 - legtöbb iskola omilyen spec. nevelési filozófiára épít
Montessori: alkami és kat. iré.
Jean Piaget: református isk.
 - gyerekek oktatási arányok alapján követik
 - iskolák mellett gyermekgondozás / gyermekfelügyeleti intézmény: 4 óra alulnak
+ iskola utáni idő eltöltésére / iskolaküvetben
(külső is lehet, motorikus és kognitív fejlesztés, megfelelő tanulási környezet)
 - játszódás: 2-4 év + motorikus fejlesztés, tanulás külön, de a hétköznapi önellátás-
hoz való feladatokkal építve tanulás körébe tanulás meg
 - nagy gondot fordítanak a tanulás iránti érdeklődés, belemélyedés normalizálására => projektek, tanulásművelési anyagok (erre támogatást kapnak)
 - > inkluzív oktatás megvalósulása (infrastruktúra, felkészítés, finanszírozás hely-
zet megvan), pedagógusok képzés körülmények módosítása kultúrája
 - szülői részvétel, aki segítő szerepet kap feladatokhoz => finanszírozás
pl. du. vizsgáztatás, testnevelés órása átköltöztetés
 - hátrányos helyzetűek (mindenféle) egyenlő jogalkotás
 - közösségi iskolák létrehozása: művészi, sport és kulturális szolgáltatások du. is
 - iskolákban akár több korcsoport, de életkor szerinti osztálybeosztás
(1-3, 4-6, 7-8. => a pedagógusok képzésben lehet specializálódni omilyenre
 - tanácsadói szolgáltatások piaci alapon, de kapnak val támogatást
 - magániskolák főként omilyen felkérésekhez tartozó, bárki alapíthat saját
intézményeket
 - mobiliskolák utazó gyermekeknek (pl. cigányok)
 - nemzetközi v. nemzeti iskolák a nem holland származásúaknak
(korai gyermekkorban otthoni programok megelőzik a hátrányokat (idegen
identitás, alacsony iskolázottság miatt)
pl. 1) Kaleidoscope - játékos fejlesztés
2) Pyramid - 3-6 év küls. fejlesztési tevékenység foglalkozás
- => mindezek kifejezetten alternatív iskolák, mert minden intézmény rendelke-
zik ilyen sajátosságokkal

ALTERNATIVITÁS KÖZÉP-EURÓPÁBAN: (Csehország, Csehszlovákia) Mo.

- 1989 után
- jelen iskolák létrejötte (nem alkami): magán, alapítványi, egyházi
- reformpedagógiai elven működő iskolák megjelenése
- modern alternatív isk. és velük párh. alternatív jellegű isk.
- Csehszlovákiában az egyházi isk. is alternatív.
- magánisk. : Csehszlovákia ~10%, Mo., Csehszlovákia kevés (2-3%)
=> államilag támogatott, Csehszlovákiában támogatás
Mo.-on sokkal drágább a magánisk., mint Csehszlovákiában
- független iskolák szövetségének, Európai Tanácsa: mind 3 ország tagja
=> kapcsolattartás, együttműködés
=> jelen iskolákat érintő változások tendenciák monitorozása
=> szülők választási jogának erősítése
=> oktatás szabadsága

- egyházi iskolák: szlovákia (~10%), Cseho. (<2%), Mo: (~5%)
 ↳ köztudományi előzmények miatt
 az egyházi isk. -re alternatívák, mert:
 -> idegen nyelv magasabb órarendben, alacsonyabb osztálytól
 -> nevelési tevékenység az iskola ideológiai alapelveihez kapcs.
 -> többségi isk.-k által nem fedett hiányosságok gyakorlatára is felk.

- klasszikus reformpedagógiát körül leginkább Waldorf, de van még Montessori (ez kezd beépülni a többségi iskolákba), Freinet

- Cseho. modern alternatív isk.-k más alapokon jöttek létre
 1996: a régi alt. tanterv mellett alternatív program, melyben erősen hangsúlyozzák a tanulók egyéni fejlődését; új kötelező tárgyat: drámaped., családi életre nevelés; választható tárgyat listáján kötelező jelleggel: bi-tan
 -> de! a tanulók száma csökken, akik erre koncepció alapján tanulnak, holott a kutatások jó eredményeket mutatnak (minis kéik a többségi iskolákhoz képest)
 • személyiségfejl. szempontjából: arányban az alsó tagozaton roszabban az eredmények, felső tagozaton jobb, mert ott nagyobb teret nyújtanak az önálló problémamegoldásra, véleményalkotásra
 • tanáré, szülőé pozitívan értékelik a prót

- Szlovákia: kétféle modern alt. isk. külföldiek alapján

1.) Kitartó Kapuk Iskolája: kidolgozott elméletre támaszkodik, állandó megfigyelés értékelés alatt van
 ~ alsó tagozaton: oktatás humanizálás
 ~ alt. jellemzők: gyermek személyiségének fejlesztése, gyermek egyéni motiválása, saját identitás keresése, felelősség felismerése és vállalása, tolerancia, társ. i. értékek felismerése, isk. + család együttműk.
 ~ kiemelt helyen: tanár szerepe, tanár + diák + család kapcs.

↳ bizalmas alapuló kapcs.
 ↳ tanár irányító és szervező tevékenységet végez
 ↳ osztályterem 2 körre: csoportmunka + szöveg
 ↳ ped. aspektus, infrastruktúra, oktatási regédumok. bizt.
 ! alapos előkészítés -> hatékonyság

2.) Zárt ciklusú tanítási rendszer: kettős, finika tanítása kapcsán
 - tananyag kisebb egységekre történő tagolása
 - azonnali visszacsatolás minden tanuló számára
 - az órát nagyon jól látható részletek bontják percre pontosan:
 motivációs cél -> kulcsfogalmak -> magyarázat -> önálló feladolg. -> magyarázat -> önálló tev.
 - csoportmunka
 -> ellenőrzés, értékelés -> j.

3.) Tátrai Alternatív Iskola: (Poprad, 1995-96)
 - humanus, demokratikus oktatási rendszer
 - Freinet, Montessori, Steiner, Petersen pedagógiai koncepciói
 - iskola struktúrája Waldorf mintára
 - miniregion tanórák, epochális m. (90-150 perc)
 ↳ heti óraszámok az egyes tantárgyaknál
 ↳ folyamatosak vált. az oktatás szinterei: különféle típusú helyiségek
 ↳ dinamikus és stat. tevékenységek egyensúlya
 ↳ nagykült. fix, a többitől erősebb döntések
 ↳ du. művészi tárgyak

- 1-2. oszt. nélküli elt., átadva önértékelés és képzet kap
 - erősen demokratikus irányítás: szülők beleszólhatnak a nevelésbe
 - az amíg centralizált oktatást, előnyben részesítő országban (az értékegenlőség miatt) -> 16-18% a a tanulóknak kiejtik az iskolarendszertől
 - hma gyermekek nevelésére irányuló iskolák: együtt tanulnak a szülőkkel

AZ ALTERNATÍV ISKOLÁK / INNOVATÍV ISKOLÁK MINŐSÉGE ÉS HATEKONYSÁGA 19

- megjelenik-e az eredményben az alternatívitásból fakadó „hozzáadott érték”?
- a kutatás bizonyult
- a magas minőségű iskola jellemzői: (Spilzová, 2001)
 - egyértelmű okt. -nev. filozófia (kialakított cél a pedagógiai pr. ban)
 - demokratikus irányítás (nyitottság a szülő felé)
 - tantervitet színvonala (előzetelérthetőség)
 - oktatásban modern didaktika (pr. bejáró, kooperatív tanulás)
- minőség benne az oktatási eredmények de kell-e?
- minőségig megy-e a „hozzáadott érték”?
- Hatekosság:
 - erőteljes érzelmi rezettség
 - biztosságeret és rug (szigorú figyelemi szab. nélkül)
 - hangsúly: a jó tanulmányi / eredmény / felj. ea
 - magas elvárások
 - állandó ellenőrzés és feladatok a felj. néz => közér. ifj. alapja
- Mutatók, amelyet figyelembe kell venni:
 - oktatási folyamatok: (diákok, tanár, tanterv, projektek, infrastruktúra)
 - kommunikáció módjai
 - tanulási eredmények, diákok képességei, készségei, értekei
 - diákok önértékelésben, motivációjában, aktivitásában, foglalkozásában bekö. változások
 - életre, munkára, továbbtanulásra való felkészítés
 - település jellege: has. körülményekkel bíró alt. isk. többségi isk-t kell ösztönöz.
 - diákok családi környezete:
 - szülői műveltség szintje
 - gazdasági színvonal, szülői status
 - töltési időtartama
 - segítségnyújtás a tanulásban
 - otthoni felkészülés időtartama

AZ ALTERNATÍV ISKOLÁK LÉTKÖRE: tanulási környezet

- pszichoszociális és fizikai jellemzők pl. osztályban
- tanár, diákok } kultúrája
- köztük lévő szociális kapcsolatok
- kommunikáció
- vezetési stílus
- infrastruktúra
- oktatási folyamat ergonómiaja és szervezési módja
- szünetek mennyisége és hossza
- mérés: kérdőívvel diákoknak és tanároknak
- USA ban a többségi iskolákban a légkör aránylag megfelelő, negatívum: a verseny magas fok
- 1987 ben USA ban két isk. ösbekeas. alapján
 - ↳ „közösség iránti érdeklődés”: többségben individualizmus, klikket alt. ban: szociális érdeklődés
 - ↳ tanár-diák kapcsolat: távollégtartás, ill. ennek leküzdése többségben az ellenőrzés a figyelem megtartásnak eszköze alt. ban diákok saját felelősségtudatának megerősítésére hivat.
 - de! az alt. ba sokkal kevesebbet jartak → ismerték egymást → jobb kapcsol.
- az alternatív iskolák nagy része elárkodik a jelen tudományos megfigyelések elől
- „birtokolt individualizmus” - pszichológiai jelenség az alt. iskolában
 - ↳ az egyén birtokolja saját képességét, a töb. a képességeinek fejlesztésében csak kis mértékben jartnak szerepet
 - ↳ ehhez a tanár is hozzájárul azáltal, h. szabad teret engednek a diákoknak
 - ↳ de! a diákok egy része passzívabbik alt. h. nem tanulnak rendszeresítéget nem jartnak el a megfelelő szintre

- nagyobb figyelem, lehet, a jobb eredmény, de! ezzel feladja biz. mértékig az alternatívákat (a részletly nélküli bevezet negatív következményei)
- 1980-as évek: alkalmi, katolikus és magánisk. iskolák.
- ↳ oktatási eredmények: kat., magánisk. -ban magasabb szint
 - ↳ figyelemre méltó, jobb irányítás: kat., magán
 - ↳ több házi, következtetés ellenőrzés: kat., magán
 - ↳ magán: több sportoldali lehetőség, jobb oktatáson kívüli tevé.
 - ↳ diák/ tanár arány a magánisk. -ban a legjobb
 - ↳ nevelési tanácsadók, iskolapszich., könyvtáros: magánban a legjobb
 - ↳ magán: magasabb jövedelmű családok, kevesebb afroam. diák
- néhány évvel később ugyanazeket az iskolákat megvizsg.
- ↳ a magánisk. jobb eredményei a "funkcionális közösség támogatása miatt"
 - ↳ alkalmi: szociokulturális háttér különbözőségeiből fakadó esélyegyenlőségek => népszerűek a "kiterjesztett iskolák"
- más kutatások alapján is a magán - középiskolák tanulói: továbbtanulásban jobbak, közhatalóan a szociokulturális háttérnek, és a szűk felső-
 fokú végzettségének
- kül. van még: ajánlott tananyagok és kurzusok száma és összetétele terén
 nagyobb lehetőségek, idegen nyelv és elméleti tárgyakban
- oktatási eredményekben is a magánisk. jobbak
- de! nem lehet egyszerűen kijelenteni, h. az alkalmi iskolák alacsonyabb színvonalúak, mert nem vizsgálta a populáció összetételét
- => "metaanalízis": stat. eljárás, melyben a részletmérések eredményeit értékelik együttesen egy bizonyos problémakör vonatkozásában.
- > nincs szignifikáns külön.
- Peterson: 45 felmérés együttesének metaanalízise: bizonyos körülmények a hagyományos, más tekintetben viszont az alternatív oktatás képviselői magasabb értéket
- tradicionális okt. eredményei jobbak: matemat., szövegértés, szövegalkotás
 alt. isk.: kreatinitás, ~~oktatás~~ való siker, motiváció
- > hagyományos isk. jobb az oktatási eredmények színvonalának növekedésében
 - > alt. isk. eredményesebb a kreatinitás fejl. -ben, függetlenség, érdeklődés erősítésében

ALTERNATÍV PEDAGÓGIA A TÖBBSÉGI ISKOLÁKBAN:

- Finnó., Svédó., Norvégia: oktatáspolitikai: egységes, alkalmi isk-k bevezetése
 - Finnó.: "időkorlatok elosztásának rendszere"
 - ↳ eldönthető az iskola, h. az egyes tananyagokban az egyes eljárásokon hány tanítási órát számlál (szociológ. kül. e miatt)
 - ↳ tanítástanulási új, nem hagyományos formák bevezetése
 - kis csoport az intenzívebb tanítást igénylők esetén
 - nagy csoport: osztályközösség vezetésével tanítások
 - teamekben zajló oktatás: több tanár tanítja a különféle csoportokat
 - diákok átnevezése sikerélmények névvel (differenciált okt.) - > előnyök: elmélyül az együttműködés tanár - diák, diák - diák között
 tanítási idő hatékonyabb kihasználása
 tanár jobban felismeri a diákok sikerélményeit => tehetség gondozás
 tanárnál megjelenik az önmegvalósítás igénye, felelősség a munkájáért
 - > hátrányok: nem minden tanár képes a vált. -ra, átvételére
 pontosabb tantervvel, intenzívebb együttműködést igényel
 diákok sikerélményeinek felismeréséhez ismerni kell a diagnosztikai
- => miközben a szociális kompetencia területén jobbak az eredmények, az ismeretek gyarapítása tekintetében nem szignifikánsan jelezhetőbb teljesítmény elérést